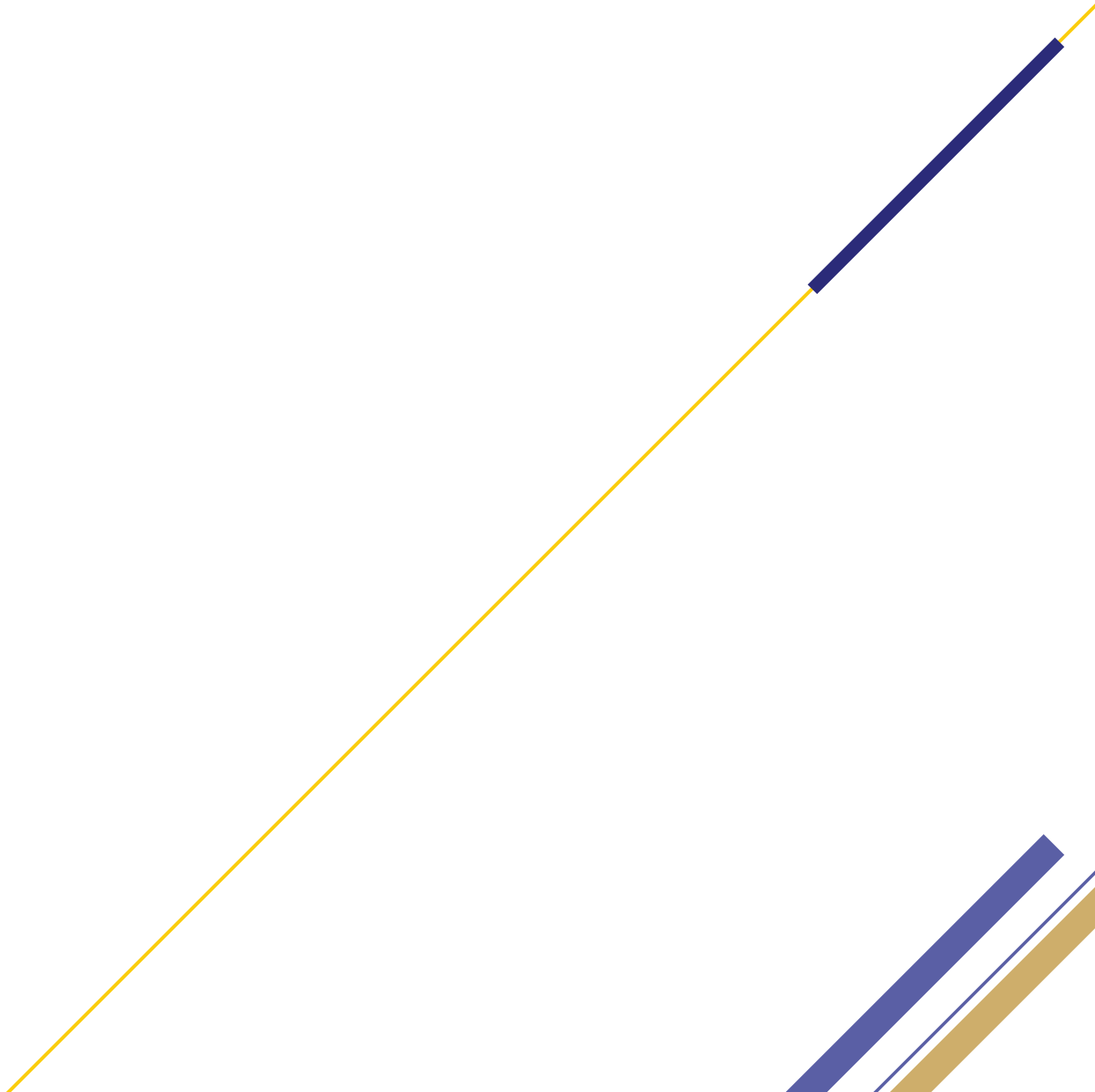

Централна банка Босне и Херцеговине

Улога и значај

Основни подаци о Централној банци Босне и Херцеговине

Централна банка Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ЦББиХ) основана је 20. јуна 1997. године доношењем Закона о ЦББиХ који је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, а у складу с Општим оквирним споразумом за мир у Босни и Херцеговини. Почела је с радом 11. августа 1997. године.

Највиши орган ЦББиХ је Управни одбор, који је надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију ЦББиХ, у складу с овлаштењима утврђеним Законом о ЦББиХ. Управу ЦББиХ чине гувернер и три вицегувернера. Гувернер је главни извршни функционер ЦББиХ задужен за њено свакодневно пословање.

ЦББиХ има Централни уред, са сједиштем у Сарајеву у згради која је грађена у периоду од 1929. до 1932. године и 2009. године је проглашена националним спомеником. Поред Централног уреда, ЦББиХ има три главне јединице, и то Главна јединица Сарајево, Главна банка Републике Српске Централне банке БиХ и Главна јединица Мостар те двије филијале: Филијала Брчко и Филијала ЦББиХ Пале.

У августу 2017. године, ЦББиХ је обиљежила 20 година од почетка рада и овај период су обиљежиле континуиране активности које су имале за циљ да допринесу монетарној стабилности финансијског система и економском просперитету земље и испуњавању међународних обавеза Босне и Херцеговине.

За детаљније информације посјетити линк:

<https://www.cbbh.ba/Content/Read/13?lang=sr>

ШТА СВЕ ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ РАДИ?

1.

МОНЕТАРНА
ПОЛИТИКА

2.

УПРАВЉАЊЕ
ДЕВИЗНИМ
РЕЗЕРВАМА

3.

ФИНАНСИЈСКА
СТАБИЛНОСТ

4.

ОДРЖАВАЊЕ
ПЛАТНИХ
СИСТЕМА ЗЕМЉЕ

5.

ИЗДАВАЊЕ
НОВЧАНИЦА
И КОВАНИЦА
БИХ

6.

ПРИКУПЉАЊЕ И
ОБЈАВА СТАТИСТИЧКИХ
ПОДАТАКА

МЕЂУНАРОДНА
САРАДЊА

7.

УЛОГА
ФИСКАЛНОГ
АГЕНТА

8.

9.

ДРУШТВЕНО
ОДГОВОРНА
УЛОГА

Циљеви и задаци

Циљ ЦББиХ је да постигне и одржи стабилност домаће валуте (конвертибилна марка - КМ, међународна ознака је BAM), тако што издаје домаћу валуту према аранжману познатом као currency board (валутни одбор), према коме свака издата новчаница и кованица конвертибилне марке мора имати покриће у слободним конвертибилним девизним средствима по фиксном курсу 1 КМ : 0,51129 EUR. У складу са Законом, конвертибилна марка је једино законско средство плаћања у Босни и Херцеговини.

На слици: Детаљ са фасаде на згради Централне банке.

Централна банка Босне и Херцеговине:

- ◆ дефинише, усваја и контролише монетарну политику Босне и Херцеговине;
- ◆ управља службеним девизним резервама на сигуран и профитабилан начин;
- ◆ ставља и повлачи из оптицаја домаћу валуту (Конвертибилна марка);
- ◆ помаже и одржава одговарајуће платне и обрачунске системе;
- ◆ одржава Јединствени регистар трансакционих рачуна и Централни регистар кредита;
- ◆ прикупља и објављује статистичке податке који су интегрални дио макроекономских статистика Босне и Херцеговине;
- ◆ има улогу фискалног агента државе у сервисирању спољног дуга;
- ◆ координира дјелатности агенција за банкарство ентитета Босне и Херцеговине и предсједава Сталним одбором за финансијску стабилност Босне и Херцеговине.

За детаљније информације посјетити линк:

<https://www.cbbh.ba/Content/Read/13?lang=sr>

*На слици: Статуе на
улазу у зграду су дјело
Владимира Загородњика*

Монетарна политика

1.

Монетарна политика Босне и Херцеговине регулисана је Законом о Централној банци Босне и Херцеговине. ЦББиХ послује под аранжманом валутног одбора.

С обзиром на то да је конвертибилна марка (КМ) везана за валуту “сидро” евро, куповина КМ се обавља по фиксном девизном курсу који износи 1,95583 КМ за 1 евро. Када се КМ размјењује за неки други конвертибилни новац, онда се трансакције обављају по тржишном девизном курсу. Сва валута у оптицају, као и депозити банака код ЦББиХ, имају покриће у страниој валути.

Овакав модел монетарне политике даје стабилност домаћој валути и јача повјерење грађана и институција у КМ. Спољна стабилност валуте обезбијеђена је успјешним одржавањем фиксног девизног курса и редовним сервисирањем спољног дуга Босне и Херцеговине који ЦББиХ обавља у улози фискалног агента. Као резултат споменуте стабилности, девизне резерве су стабилне и у сталном су порасту као и штедња у домаћим банкама.

Примјеном фиксног девизног курса према еврџ, елиминисана је несигурност курса и послана порука инвеститорима да због монетарне политике не требају бринути око непредвидивих промјена у нивоу домаћих цијена.

Управљање девизним резервама 2.

ЦББиХ управља девизним резервама полазећи првенствено од принципа сигурности и ликвидности инвестирања, а у складу са Законом о ЦББиХ и одговарајућим интерним актима (стратешком алокацијом активе, инвестиционим смјерницама и правилима и параметрима ризика). С обзиром на одредбе Закона, више од 95% девизних резерви се инвестира у финансијске инструменте деноминоване у еврима, чиме је ЦББиХ ослоњена на тржишна кретања унутар еврозоне.

Управни одбор, на стратешком нивоу, доноси и утврђује стратешке одлуке о управљању и инвестирању девизних резерви. Инвестициони комитет дјелује у оквиру обавезујућих законских ограничења и Инвестиционих смјерница усвојених од стране Управног одбора при припреми правила и параметара ризика везаних за улагање девизних резерви. Одлучивање и одговорност за свакодневно управљање девизним резервама је на оперативном нивоу, гдје се дјелује у складу са смјерницама и правилима и параметрима ризика.

У процесу управљања девизним резервама, континуирано се анализирају информације и прогнозе с релевантних тржишта новца и капитала у еврозони и свијету. У складу с тим, иницирају се одговарајуће промјене политике инвестирања у циљу прилагођавања тржишним условима у еврозони.

Портфељ девизних резерви изложен је различитим финансијским ризицима (каматном ризику, кредитном ризику, ризику ликвидности и девизном ризику) и њима се управља у складу с најбољим свјетским праксама. ЦББиХ средства девизних резерви инвестира у складу са законским циљевима, принципима и ограничењима, и то првенствено у обвезнице одабраних држава еврозоне и у депозите код одабраних страних финансијских институција (комерцијалне банке, централне банке и BIS) које задовољавају критеријуме кредитног ризика.

Девизне резерве су интензивно расле од оснивања ЦББиХ, па су се у периоду од посљедњих 15 година утростручиле и достигле износ од преко 11 милијарди КМ.

Финансијска стабилност

3.

Под финансијском стабилношћу ЦББиХ подразумејева стање у којем финансијски систем може апсорбовати различите шокове без значајних поремећаја у свом тренутном и будућем функционисању и чије функционисање нема негативне утицаје на економију.

ЦББиХ врши функцију праћења финансијске стабилности која подразумејева правовремено идентификовање рањивости у финансијском систему земље било да оне произилазе из домаћег и међународног макроекономског окружења било из самог финансијског система. Активности ЦББиХ на пољу праћења стабилности финансијског система обухватају и специјализовану комуникацију с релевантним домаћим и међународним институцијама којом се осигурава континуитет процеса праћења системских ризика, као и комуницирање о ризицима по финансијску стабилност са широм јавношћу.

Допринос очувању финансијске стабилности ЦББиХ даје кроз законом утврђену надлежност координације дјелатности ентитетских агенција за банкарство, као и чланством у Сталном одбору за финансијску стабилност БиХ, који, поред гувернера ЦББиХ и директора агенција за банкарство чине и чланови Фискалног савјета БиХ и директор Агенције за осигурање депозита БиХ.

ЦББиХ извјештава ширу јавност о ризицима по финансијску стабилност кроз редовну годишњу публикацију, Извјештај о финансијској стабилности, који се од 2007. године објављује на веб страници ЦББиХ. Објављивањем Извјештаја о финансијској стабилности, ЦББиХ јавности жели указати на посљедице досадашњих макроекономских трендова и трендова у финансијском, првенствено банкарском сектору на ризике и изазове с којима ће се финансијски систем суочити у наредним периодима.

На слици: Сребрењак
издат поводом 20
година постојања
Централне банке

**Извјештај о финансијској стабилности можете
скинути путем овог линка:**

<https://www.cbbh.ba/content/archive/575?lang=sr>

Одржавање платних система земље 4.

ЦББиХ је одиграла важну улогу у реформи платних система. Модернизацијом платног промета у 2001. години дошло је до значајних побољшања, што се огледа у повећању брзине трансфера трансакција, смањењу трошкова и усвајању европских стандарда.

У сарадњи с комерцијалним банкама у Босни и Херцеговини, Централна банка Босне и Херцеговине управља модерним системима поравнања међубанкарских платних налога кроз бруто поравнање у реалном времену „БПРВ“ („RTGS“ – Real Time Gross Settlement) и жироклиринг систем који ради на принципу нето поравнања.

У оквиру платних система БиХ функционишу и Јединствени регистар рачуна пословних субјеката (ЈРРПС) у БиХ, као и Централни регистар кредита (ЦРК) правних и физичких лица у Босни и Херцеговини. На овај начин дат је значајан допринос праћењу системских ризика у финансијском систему и одржавању финансијске стабилности.

Почетком 2007. године Босни и Херцеговини је додијељен и IBAN (International Bank Account Number). Увођењем међународног стандарда за нумерацију рачуна, банкама у Босни и Херцеговини омогућено је формално укључивање у систем аутоматске обраде девизних платних налога унутар Европске уније (ЕУ). Поуздано функционисање платних система у земљи омогућава да плаћање између свих субјеката буде правовремено и ефикасно, а кроз овај систем се годишње обави преко 40 милиона трансакција у укупној вриједности од преко 100 милијарди КМ.

За детаљније информације посјетити линкове:

Јединствени регистар рачуна пословних субјеката (ЈРРПС) у БиХ:

<https://www.cbbh.ba/Content/Read/28?lang=sr>

Централни регистар кредита:

<https://www.cbbh.ba/Content/Read/27?lang=sr>

За детаљније информације о жироклирингу и БПРВ-у (RTGS) посјетити линк:

<https://www.cbbh.ba/Content/Read/1058?lang=sr>

Издавање новчаница и кованица БиХ 5.

У складу с правилима валутног одбора, задатак ЦББиХ јесте да ставља у оптицај и повлачи из оптицаја новчанице и кованице конвертибилне марке (КМ). КМ је новчана јединица Босне и Херцеговине, а једна конвертибилна марка се дијели на 100 фенинга.

ЦББиХ је једина институција у Босни и Херцеговини која организује израду новчаница и кованог новца конвертибилне марке, утврђује њихову апоенску структуру и основна обиљежја, обезбјеђује редовно снабдијевање новчаницама и кованим новцем те замјењује новчанице и ковани новац који су постали неподобни за оптицај. На дан 31. децембар 2018. године, ван монетарних власти је било 69,4 милиона комада новчаница и 363,6 милиона комада кованица.

Линк за приказ новчаница:

<https://www.cbbh.ba/content/read/19?lang=sr>

Линк за приказ кованица:

<https://www.cbbh.ba/content/read/1072?lang=sr>

Циљ ЦББиХ је да обезбиједи да валута у оптицају има обиљежја квалитета, вијека трајања и заштите од фалсификовања на нивоу актуелних технолошких стандарда у земљама Европске уније. На веб страници ЦББиХ могу се пронаћи информације о заштитним обиљежјима новчаница конвертибилне марке које могу помоћи у провјери њихове аутентичности.

*За детаљније информације о заштитним
обиљежјима посјетити линк:*

<https://www.cbbh.ba/content/read/645?lang=sr>

Прикупљање и објава статистичких података **6.**

ЦББиХ компилира статистичке податке који су интегрални дио макроекономских статистика Босне и Херцеговине. Основу за статистичку продукцију представљају важеће међународне методологије и праксе из три подручја макроекономских статистика: статистике монетарног и финансијског сектора, статистике платног биланса и статистике владиних финансија и финансијских рачуна.

Проводи се низ различитих статистичких истраживања у циљу прикупљања података од банака, предузећа, владиних институција, итд. Произведена статистика се бесплатно ставља на располагање јавности путем публикација, веб странице и кроз међународну дистрибуцију статистичких података.

За детаљније информације о статистици и приступ интерактивном статистичком веб порталу посјетити линк:

<https://www.cbbh.ba/Content/Read/8?lang=sr>

Поред раније споменутог Извјештаја о финансијској стабилности, ЦББиХ издаје већи број редовних публикација које могу бити од користи аналитичарима, медијима, академској и пословној заједници, међународним институцијама и широј јавности.

За преглед публикација посјетити линк:

<https://www.cbbh.ba/Content/Archive/36?lang=sr>

Међународна сарадња

7.

За детаљније информације посјетити линк:

https://www.cbbh.ba/content/relations_1091?newscategoryId=68&lang=sr

ЦББиХ учествује у свим фазама процеса европских интеграција Босне и Херцеговине и доприноси европском интеграцијском процесу Босне и Херцеговине у складу са својим надлежностима. Припрема информације, податке и прилоге за редовни годишњи извјештај Европске комисије о Босни и Херцеговини и Програм економских реформи. Осим тога, ЦББиХ учествује у раду координацијских и експертних структура Босне и Херцеговине које су успостављене у циљу провођења уговорних обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању, припреме и конципирања одговора на упитник по захтјеву за кандидатуру Босне и Херцеговине за чланство у Европској унији и других обавеза процеса европских интеграција.

Босна и Херцеговина је чланица већег броја Међународних финансијских институција, као што су Међународни монетарни фонд (ММФ), Свјетска банка и Банка за међународна поравнања (BIS). Поред тога, банка има активне билатералне односе с другим централним банкама, финансијским институцијама и организацијама попут ECB, EUROSTAT, EBRD, EFSE, USAID, SECO, GiZ и др.

Улога фискалног агента

8.

Од 2002. године ЦББиХ обавља улогу фискалног агента према ММФ-у, у име владиних институција у Босни и Херцеговини води рачуне, повлачи средства, извршава финансијске обавезе, пријем и дистрибуцију индиректних пореза, врши послове депозитара и релевантну кореспонденцију.

Поред рада с међународним финансијским институцијама, ЦББиХ, у својству фискалног агента Министарства финансија и трезора БиХ, координише активности с међународним кућама за рејтинг у вези с добијањем оцјене за суверени кредитни рејтинг.

За детаљније информације о чланству и односима БиХ са међународним финансијским институцијама посјетити линк:
<https://www.cbbh.ba/Content/relations/892?newscategoryId=69?lang=sr>

За детаљније информације о кредитном рејтингу БиХ посјетити линк:
<https://www.cbbh.ba/Content/Read/549?lang=sr>

Друштвено одговорна улога

9.

ЦББиХ у свом пословању жели и настоји да дјелује поштујући принципе друштвене одговорности те континуирано проводи активности финансијског описмењавања грађана Босне и Херцеговине и то путем припреме и дистрибуције едукативних материјала, провођења финансијске едукације и организације информативних и едукативних посјета ЦББиХ.

ЦББиХ помаже промовисању корисних финансијских знања и вјештина код становништва, те на тај начин, повећањем нивоа финансијске писмености, доприноси финансијској стабилности, али и већој финансијској инклузији појединца.

У протеклом периоду, посебан фокус је био на раду с ученицима основних и средњих школа као и студентима из Босне и Херцеговине. Као средства провођења ових активности кориштене су различите форме интерактивних радионица, квизова и дебата, гдје се настојало на једноставан, забаван, али и садржајан начин учеснике потакнути на одговоран приступ новцу, финансијским производима и услугама те уопште управљању личним финансијама. Поред тога, проводе се активности на обиљежавању свих релевантних међународних догађаја који за тему имају одговорно управљање финансијама, попут Свјетског дана штедње и Међународне седмице новца (Global Money Week). Такође, значајно је провођење брифинга амбасадора и новинара с циљем потпунијег презентирања улоге и значаја ЦББиХ.

Поред финансијске едукације, ЦББиХ и њени упосленици се увијек радо одазивају на акције хуманитарног карактера, попут добровољног давања крви и прикупљања помоћи за угрожене. Сваке године, банка активно учествује у друштвено одговорним акцијама попут прикупљања и рециклирања папира и осталих материјала.

IA BAH
LNA BANKA

Адресе Централног уреда и главних јединица и филијала:

- ◆ Централни уред Централне банке Босне и Херцеговине
Маршала Тита 25, Сарајево, 71 000
- ◆ Главна јединица Сарајево
Мехмеда Спахе 3, Сарајево, 71 000
- ◆ Главна јединица Мостар
Загребачка 10, Мостар, 88 000
- ◆ Главна банка Републике Српске Централне банке БиХ
Видовданска 19, Бања Лука, 78 000
- ◆ Филијала Централне банке Босне и Херцеговине на Палама
Милана Симовића 14, Пале, 71 420
- ◆ Централна банка Босне и Херцеговине Филијала Брчко
Босне сребрене 28, Брчко Дистрикт, 76 100

